

TALOUSTIETEIDEN VAIHTO SUOMEN JA UNKARIN VÄLILLÄ

Urpo Kivikari

Taloustieteiden alalla - mukaanlukien maatalousekonomia - tutkijavaihto Unkarin ja Suomen välillä on ollut verraten vilkasta ainakin 1970-luvun alusta saakka. Vuosien kuluessa vaihto on kiinteytynyt ja se on myöskin, kuten luonnollista onkin, alkanut keskittyä sellaisille aloille, joilla yhteiset intressit ovat ilmeisimmät.

Taloustieteiden osuus Suomen Akatemian välittämästä tutkijavaihdosta on vaihdellut vuosittain jyrkästi, mikä osoittaa pitkäkestoisen yhteistyön vähyyttä suhteissamme. Taloustieteen vuorokausikiintiöt ja niiden prosenttiosuudet akatemioiden välittämästä vaihdosta sopimuskaudella 1983 - 85 ovat olleet:

	Suomesta Unkariin	Unkarista Suomeen
1983	14 vrk - 3%	7 vrk - 1,4%
1984	56 vrk - 13%	30 vrk - 6%
1985	42 vrk - 5%	49 vrk - 10%
yht.	112 vrk	86 vrk

Neljällä preferoidulla taloustieteen vaihdon alueella käytetyt kiintiöt ovat olleet vuosina 1983-85 seuraavat (vrk):

	Suomesta	Unkarista
talouden kehitys ja ulkomaankauppa	28	21
hinnoittelun ongelmat	-	-
maatalousekonomia	7	7
itä-länsikauppa	63	21
muut aiheet	14	37
	112	86

Julkaisuja yhteisistä tutkimuksista lienee ilmestynyt vain itä-länsikaupan alalta, jolla myös vaihto on ollut vilkkainta.

Suomen Akatemien ja Unkarin Tiedeakatemian keskinäinen vaihto on ollut keskeisin taloustieteellisen kanssakäymisen forum. Sitä ovat täydentäneet merkittävästi satunnaisesti käytetyt yhteyskanavat.

Onko suomalais-unkarilaiselle taloustieteen vaihdolle osoitettavissa joitakin erityisiä perusteita, ja jos niitä on, vastaako nykyinen vaihto tasoltaan ja raken-

teltaan tällaisia perusteita? Mielestäni perusteita tämän tieteenalan vaihdolle on ja mainitsen niistä tässä kolme.

Aloittakaamme unkarilaisesta taloustieteestä. Huipputaloustieteilijöistä aika moni on unkarilaista alkuperää. Unkarissa koulutuksensa saaneista ja siellä vaikuttavista tutkijoista tunnetuin lienee taloustieteilijä János Kornai, joka on käynyt Suomessakin. Kaiken kaikkiaan Unkarin taloustieteen taso on kohtuullisen korkea. Se on analyttistä ja se painottuu empiiriseen tutkimukseen. Se avautuu suomalaiselle taloustieteelle paremmin kuin sosialistisessa maassa tehty taloustieteellinen tutkimus yleensä. Unkarissa tehdystä tutkimuksesta saa paljon irti, samoin keskustelu unkarilaisten kanssa on hyvin antoisaa. Tämän varmasti moni suomalainen taloustieteilijä on kokenut. Jos haluaa tietoja SEVin yhteistyöstä, pitää suunnata kulkunsa Budapestiin unkarilaisen tutkimuksen pariin.

Toinen yhteyksiemme erityinen peruste on Unkarin talousmekanismi. Unkarissa tehtiin 1968 talousuudistus, ja siitä pitäen Unkarin talousmekanismi on poikennut melko selvästi muista sosialistimaiden systeemeistä. Unkarin kehitys ennakoii myös muualla tapahtuvia muutoksia. On vain vähän muita vaihtoehtoja kehittää sosialistisia talousjärjestelmiä niiden ratkaisujen lisäksi, joita Unkarissa on tehty. Jos haluaa tietää, mitä mahdollisesti tapahtuu Kiinassa tai Neuvostoliitossa, niin yhtä tärkeää kuin tutkia vain näitä maita, on tutustua tarkkaan siihen, mitä Unkarissa on tapahtunut. Unkari on suomalaisille, ja myös muille ekonomisteille ikkuna koko sosialistiseen talousyhteisöön. Senkin takia meidän on syytä käyttää vaihdon ja yhteistyön mahdollisuuksia taloustieteen piirissä.

Kolmas perustelu nojaa siihen, että Unkari on keskikokoinen, avoin kansantalous kuten Suomikin. Suomi ja Unkari ovat samalla sekä erilaisia että myös samanlaisia. Kuten professori Vehviläinen juuri totesi, pitää olla sekä eroja, jotta samanlaisuuksia että komparatiivinen tutkimus olisi mielekästä ja hedelmällistä. Näin on myös Suomen ja Unkarin osalta. Samanlaisuus on ennen kaikkea siinä, että meille kummallekin on välttämätöntä osallistua kansainväliseen työnjakoon ja kehittää kansantalouttamme sen pohjalta. Tämä antaa runsaasti yhteisiä intressejä Suomen ja Unkarin taloustieteilijöille.

Kaiken kaikkiaan taloustieteiden alalla Unkari on erityisen antoisa kanssakäymisen kohde. Vaikka etusija Unkari-yhteyksissä onkin annettava tieteelliselle tutkimukselle sekä nimenomaan yhteistä tieteellistä tutkimusta palveleville hankkeille ja vaihdolle, niin myöskin yleisluonteisemmat vierailut ovat perusteltavissa. Ne eivät ole joutavaa turismia, millaiseksi ne ehkä helposti leimautuvat. Unkarilaisten vaihdosta aika suuri osa on ollut melko yleisluonteista Suomen kansantalouteen ja taloustieteeseen tutustumista. Näitä vierailijoita tavatessani olen vakuuttunut siitä, että heidän matkansa on vastannut tarkoitustaan.

Vaihdostamme voidaan yleisesti sanoa, että se on erittäin hyvin vastannut tarkoitustaan - sikäli kuin tiedän, kukaan ei ole odotuksissaan pettynyt. Paljolti suomalaisten hyvät kokemukset perustuvat unkarilaisten avoimuuteen ja analyyt-tiseen otteeseen talousasioissa. Yleisesti voisi sanoa, että taloustieteellisessä vaihdossa ja yhteydenpidossa voisi ehkä entistäkin enemmän keskittyä yhteisten intressien alueelle. Siellä me voimme eniten antaa ja eniten saada tästä yhteis-työstä.